

Loppuraportti

Ihmisoikeuksien Helsinki

Palvelujen yhdenvertaisuus-
suunnitelma 2020-2021

Helsinki

Kokonaiskatsaus

Suunnitelma toteutui hyvin, vaikka kaikki toimenpiteet eivät toteutuneet täysin ja pieni osa jäi toteutumatta lainkaan.

Ihmisoikeuksien Helsinki on kaupungin palvelujen yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2020–2021, joka hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 9.3.2020 (§ 178). Sen tavoitteena oli rakentaa maailman toimivinta kaupunkia oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien näkökulmasta. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) edistää yhdenvertaisuutta, ehkäisee syrjintää ja tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Suunnitelmalla kaupunki aktiivisesti purkaa eriarvoistavia rakenteita ja asenteita, joiden takia osa kaupunkilaisista kokee syrjintää. Helsingin kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelman 2020–2021 toimenpide-ehdotukset laadittiin ihmisoikeusperiaatteiden pohjalta. Toimenpiteet tukevat Helsingin kaupungin palvelujen yhdenvertaisuuden kehittämistä järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Oikeus kaupunkiin on kaikkien helsinkiläisten perusoikeus, jonka Helsingin kaupunki haluaa turvata. Ihmisoikeuksien Helsinki -yhdenvertaisuussuunnitelma sisälsi 32 konkreettista toimenpidettä yhdenvertaisuuden edistämiseksi Helsingin kaupungin palveluissa. Suunnitelman toimikausi oli 2020–2021 eli valtuustokauden loppuun, 31.5.2021 saakka. Toimenpiteet mitoitettiin niin, että ne on mahdollista toteuttaa suunnitelman voimassaolon aikana. Taulukosta 1 löytyy toimenpiteiden kokonaistoteuma ja taulukosta 2 tavoitteiden toteutuminen toimialakohtaisesti.

 Toteutunut Osittain toteutunut Ei lainkaan toteutunut

Toimenpiteiden kokonaistoteuma	
 Toteutunut	17 toimenpidettä
 Kesken / Osittain toteutunut	10 toimenpidettä
 Aloittamatta / Ei lainkaan toteutunut	5 toimenpidettä

Taulukko 1

Toimenpiteiden toteuma toimialoittain	
Kaupunginkanslia (16 toimenpidettä)	<ul style="list-style-type: none"> ● Toteutunut: 10 ● Osittain toteutunut: 4 ● Ei lainkaan toteutunut: 2
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala (4 toimenpidettä)	<ul style="list-style-type: none"> ● Toteutunut: 2 ● Osittain toteutunut: ● Ei lainkaan toteutunut: 2
Kaupunkiympäristön toimiala (4 toimenpidettä)	<ul style="list-style-type: none"> ● Toteutunut: 2 ● Osittain toteutunut: 2 ● Ei lainkaan toteutunut: 0
Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala (4 toimenpidettä)	<ul style="list-style-type: none"> ● Toteutunut: 2 ● Osittain toteutunut: 2 ● Ei lainkaan toteutunut: 0
Sosiaali- ja terveystoimiala (4 toimenpidettä)	<ul style="list-style-type: none"> ● Toteutunut: 1 ● Osittain toteutunut: 2 ● Ei lainkaan toteutunut: 1

Taulukko 2

Uusi yhdistetty palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Helsingin uusi kaupunkistrategia hyväksyttiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 13.10.2021. Uuden strategian mukaan ”Helsinki on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan”. Tämä on merkittävä kirjaus kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön näkökulmasta.

Strategiakauden vaihtuessa päivitetään myös strategiaan kytkeytyvät ohjelmat ja suunnitelmat. Uudelle strategiakaudelle palveluiden tasa-arvosuunnitelma ja palveluiden yhdenvertaisuussuunnitelma valmistellaan yhtenä yhtenäisenä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kokonaisuutena intersektionaalisuuden vahvistamiseksi ja seurannan virtaviivaistamiseksi.

Kaupunginkanslia

Toimenpide	Seuranta	Aikataulu	Vastuu
Kartoitetaan kaupungin hankintojen ihmisoikeusvaikutuksia. 	Selvitys hankintojen ihmisoikeusvaikutuksista laadittu; selvitys sisältää jatkotoimenpiteitä hankintojen edistämisestä ihmisoikeusnäkökulmasta.	2020	Kaupunginkanslia » Talous- ja suunnitteluosasto » Hankinnat ja kilpailuttaminen
Vahvistetaan Helsingin kaupungin palvelujen yhdenvertaisuustyön viestintää päivittämällä Yhdenvertainen Helsinki Ihmisoikeuksien Helsinki -sivustoksi osoitteessa ihmisoikeudet.helsinki. 	Päivitetty sivusto on julkaistu; tilastot kävijämääristä ja julkaistujen tekstien määrästä.	2020	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta
Selvitetään liittymistä kansainvälisiin Rainbow Cities- ja Human Rights Cities -verkostoihin. 	Verkostoihin liitytään jäseneksi.	2020	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta Kaupunginkanslia » Strategiaosasto » Kansainväliset asiat
Laajennetaan Helsingin kaupungin aineistopankkia lisäämällä normitietoisia valokuvia eri kaupunkilaisista. 	Aineistopankkiin on vuoden 2020 aikana lisätty 50 kuvaa, jotka edustavat eri helsinkiläisiä omassa arjessaan.	2020	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta
Selvitetään mahdollisuutta tutkia kieli-ilmapiiriä Helsingissä valtakunnallisen kielibarometrin yhteydessä. 	Yhteistyön käynnistäminen oikeusministeriön kanssa kielibarometrin laatimisessa.	2020	Kaupunginkanslia » Strategiaosasto » Kaupunkitutkimus ja -tilastot
Osallistuvan budjetoinnin kehittämisessä huomioidaan erityisesti haavoittuvassa asemassa väestöryhmien osallistumismahdollisuuksien parantaminen. 	Laaditaan osallistuvassa budjetoinnissa suunnitelma haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien tavoittamiseksi.	2020	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta
Digipalveluiden kehittäjät hyödyntävät nykyistä enemmän mm. vanhus- ja vammaisjärjestöjen asiantuntemusta ja toteuttavat käyttäjätestauksia rakenteilla olevissa digipalveluissa näiden ja muiden väestöryhmien edustajien kanssa. 	Valittuja digipalveluita arvioidaan Helsingin kaupungin vammais- ja vanhusneuvostoissa.	2020	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto
Laaditaan ohjeistus normitietoisesta viestinnästä. 	Ohjeistus on laadittu ja otettu käyttöön.	2020	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto

Toimenpide	Seuranta	Aikataulu	Vastuu
Valmistellaan toimialoille oppaat ihmisoikeussuunnitelman laatimiseksi (sisältäen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden). 	Oppaat suunnitelman laatimiseksi on laadittu ja otettu käyttöön; pilotoidaan ihmisoikeuskiihdyttämön toiminta.	2020–2021	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta
Laaditaan henkilöstölle ihmisoikeuskoulutus (verkkomateriaalikonaisuus ja erillinen koulutusohjelma). 	Koulutus on laadittu ja otettu käyttöön; selvitetään koulutukseen osallistujien määrä; koulutuksista saatu palaute ja arviointi.	2020–2021	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta
Järjestetään ihmisoikeuksiin liittyvä vuosittainen kuulemistilaisuus. 	Tilaisuus järjestetty; palautteen arviolla kehitetään kuulemistilaisuutta.	2020–2021	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta
Hel.fi-viestintäportaalissa kehitetään asiakaslähtöisesti ruotsinkielisiä sisältöjä. 	Hel.fissä suoritetaan jatkuvaa asiakaskokemusmittarointia sekä analytiikkaseurantaa ruotsinkielisille sivuille ja kehitetään sisältöjä näiden pohjalta.	2020–2021	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Sisällöntuotanto
Vahvistetaan henkilöstön ruotsin kieltä. 	Järjestetään ruotsinkielinen keskusteluryhmä kansliassa ja seurataan osallistujien määrää.	2020–2021	Kaupunginkanslia » Henkilöstöosasto
Kehitetään yhdenvertaisuusvaikutusten arvioinnin työkalu valmistelun ja päätöksenteon tueksi. 	Yhdenvertaisuusvaikutusten arvioinnin työkalu on laadittu ja otettu käyttöön; toteutetaan kysely valmistelijoille, jonka avulla arvioidaan, kuinka työkalua on käytetty omassa työssä.	2021	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta
Laaditaan prosessi yhdenvertaisuutta koskevia kanteluja varten ja selvitetään tarkoituksenmukaista kanavaa kanteluja varten. 	Prosessi laadittu kantelujen käsittelyyn.	2021	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta
Suunnitellaan ja toteutetaan viestintäkampanja monimuotoisesta Helsingistä ja helsinkiläisestä identiteetistä. 	Kampanjan näkyvyydelle ja vaikuttavuudelle asetetaan tavoitteet kampanjan suunnitteluvaiheessa; laaditaan raportti kampanjan toteutuksesta.	2021	Kaupunginkanslia » Viestintäosasto » Osallisuus ja neuvonta

Yleiskatsaus

Kanslian vastuulla oli huomattavan suuri määrä toimenpiteitä toimialoihin verrattuna. Suurin osa kanslian toimenpiteistä katsottiin toteutuneeksi, vain muutama todettiin osin toteutuneeksi ja kaksi ei toteutuneeksi. Koronapandemiolla ei vaikuttanut olevan vaikutusta toimenpiteiden toteutumiseen.

Kaupungin pysyvään toimintaan liittyvillä toimenpiteillä on selkeä vaikutus yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Ydintoiminnasta irrallisempien toimenpiteiden vaikutusten kestävyys riippuu siitä, miten hyvin ne jatkossa kytkeytyvät pysyvään toimintaan.

Toimenpiteiden toteuma

Kaupungin hankintojen ihmisoikeusvaikutusten arviointia ei ole tehty, mutta uuden hankintastrategian tavoitteita on lähdetty edistämään. Hankintastrategiassa todetaan, että kaupunki edistää hankinnoilla sosiaalisen vastuun eli ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien toteutumista. Kaupunki ottaa huomioon hankinnan vaikutukset yhteiskuntaan paikallisella, kansallisella ja globaalilla tasolla. Kumppaneilta edellytetään toimintaa, jossa työntekijän ihmisoikeuksia ja työelämän perusoikeuksia kunnioitetaan. Käyttöön otetaan kaupunkitasoisen hankintojen eettisen ohjeiston (Code of Conduct). Erityistä huomiota kiinnitetään hankintoihin, joissa riskianalyysin perusteella ennakoidaan, että niissä voi ilmetä sosiaalisen vastuun riskejä pitkistä toimitusketjusta, työn ihmistyövaltaisuudesta tai tuotantomaaolosuhteista johtuen. Tällä hetkellä kaupunki osallistuu ja kommentoi Heunin Hankinta Suomen työhön tekemää ohjeistusta, yhteistyötä on lisätty ja työtä varten on perustettu työryhmä.

Yhdenvertainen Helsinki sivu on päivitetty Ihmisoikeuksien Helsinki-sivuksi osoitteessa ihmisoikeudet.hel.fi-osoitteeseen. Ihmisoikeuksien Helsinki kokoaa yhteen tietoa kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä. Sivusto on suunnattu sekä asukkaille että kaupungin työntekijöille. Sivustolta löytyy esimerkiksi kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, eri tapoja edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaupungin työntekijänä sekä tietoa yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotoimikunnista ja vammais- ja vanhusneuvostoista.

Kaupunki liittyi Rainbow Cities-verkoston syksyllä 2021. Kansainvälisessä kaupunkien verkostossa käsitellään seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyviä teemoja ja edistetään LHBTIQ-oikeuksien edistämistä paikallisella tasolla. Lisäksi kaupunki on seurannut FRA:n (EU Agency for Fundamental Rights) Human Rights Cities-verkoston toimintaa.

Helsingin kaupungin aineistopankin materiaalia on laajennettu lisäämällä normitietoisia valokuvia kaupunkilaisista. Vanhuksia ja vammaisia kuvaavien materiaalien hankinnassa hyödynnettiin vanhus- ja vammaisneuvostoja.

Åbo Akademi toteutti tutkimuksen kieli-ilmapiiristä Helsingin valtakunnallisen kielibarometrin yhteydessä. Tutkimuksessa todetaan, että kieli-ilmapiiri on parantunut Helsingissä viime vuosien aikana. Ruotsinkieliset helsinkiläiset luonnehtivat kotikuntansa suomen ja ruotsinkielisten suhteita hyväksi aiempaa useammin. On kuitenkin useita tilanteita, joissa kieli-ilmapiiriä tulee, ja toivottavasti myös voidaan, parantaa. Raportin suurin huolenaihe on osuus vastaajista, jotka kokevat kieli-ilmapiirin huonontuneen selvästi tiedotusvälineissä, politiikassa ja sosiaalisessa mediassa.

Kaupungin osallistuvassa budjetoinnissa OmaStadissa on laadittu suunnitelma kaupunkilaisten yhdenvertaisuuden osallistumisen tuesta. (haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien tavoittamiseksi.) Toimia yhdenvertaisuuden edistämiseksi ovat muun muassa tukipisteet osallistumiseen ja äänestämiseen eri puolilla kaupunkia. Joissakin kaupungin palveluissa, esim. kirjastoissa on ollut jatkuvasti saatavilla tietoa OmaStadista prosessin eri vaiheissa. (jatkuva tuki kaupungin palvelupisteissä) Kaupunkilaisten yhdenvertaista osallistumista on tuettu yhteistyössä kaupungin eri palveluiden sekä eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Kumppaneita ovat olleet mm. D-asetat, Sympvikset, asukastalot sekä suomea ei äidinkielenään puhuvien kaupunkilaisten järjestöt. Viestintää on tehty seitsemällä eri kielellä ja lisäksi viestintää on kohdennettu ei-aktiivisiksi tunnistetuille alueille ja ikäryhmittäin. Korona-aikana on järjestetty pienimuotoisia tapahtumia esim. seniorikeskuksissa.

Digitaalisten palveluiden kehittäjäkumppanina on ollut saavutettavuuden käyttäjänäkökulman omaava, kehittäjäasiantuntija Siteimprove-yritys, joka on kilpailutettu kumppaniksi kehittämään esim. Kaupungin saavutettavuusmallia, joka huomioi saavutettavuuden toteuttamista kautta linjan kaikissa toiminnassa. Saavutettavuusmallia on hyödynnetty myös hel.fi -uudistuksen mallien kehittämisessä, jossa saavutettavuutta pidetään lähtökohtana mukana. Hel.fi -kehittäjäyhteisöön on rekrytoitu n. 600 kaupunkilaista, mukana on myös vammaisneuvoston ja -järjestöjen edustajia tuomassa esiin palvelujen käyttäjien näkökulmaa. Helsingin uusi vammaisneuvosto valitsi 2.11. kokouksessaan vammaisneuvoston digisaavutettavuuteen perehtyvän teemaryhmän, joka tulee perehtymään ja arvioimaan kaupungissa tehtävää saavutettavuustyötä sekä valittuja digipalveluita.

Normitietoisien viestinnän opas on laadittu ja sitä on jalkautettu kansliassa ja toimialoilla. Opas sisältää tietoa normitietoisuudesta ja normitietoisesta viestinnästä, esimerkkejä eriarvoistavia normeja vahvistavasta viestinnästä, ohjeita normitietoiseen viestintään ja harjoituksia sekä muita tietolähteitä normitietoisien viestinnän tueksi.

Oppaita ihmisoikeussuunnitelman laatimiseksi toimialoille ei ole valmisteltu. Oikeusministeriö on aikeissa laatia uutta materiaalia suunnitelmien laatimisen tueksi ja kaupunki voisi tulevaa materiaalia hyödyntää.

Kaupungissa otettiin vuoden 2020 alussa käyttöön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden Helvi-virtuaalivalmennus, joka jokaisen kaupungin työyhteisön on tarkoitus käydä läpi tiimeittäin keskustellen vuoden 2021 loppuun mennessä.

Ihmisoikeuksiin liittyvää kuulemistä on tehty muun muassa Pride-yhteistyön puitteissa järjestetyssä asukasillassa sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien valmistelun yhteydessä tehdyissä sidosryhmäkuulemisissa.

Ruotsinkielisten sivujen kävijämääriä, sivulatauksia yms. tilastoja seurataan samoin kuin muutakin hel.fi:tä. Kuten suomenkielisillekin, myös ruotsinkielisille sivuille on upotettu React and Share –työkalu, jonka avulla kävijä voi antaa palautetta ja kommentoida yksittäisen sivun sisältöä. Näiden ja muualta tulleiden palautteiden perusteella sisältöjä on korjattu. Kaikkia hel.fi:n sisältöjä kehitetään analytiikkaan ja asiakaskokemukseen perustuen ja tämä jatkuu erityisesti nyt kun uutta hel.fi:tä rakennetaan ja uusia sivustokokonaisuuksia otetaan käyttöön alati kiihtyvällä tahdilla.

Kansliassa järjestettiin ruotsinkielisiä keskustelutilaisuuksia Teamsin välityksellä viikoittain kevään 2021 ajan. Tilaisuuksiin oli suunniteltu teema keskustelun pohjaksi ja joihinkin tilaisuuksiin oli kutsuttu puhujavieraita. Osallistujia tilaisuuksissa oli vaihdellen 8-40 ja niitä on suunniteltu jatkettavan.

Ohje tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointiin tuotettiin valmistelun ja päätöksenteon tueksi.

Yhdenvertaisuutta koskevia kanteluja koskevasta prosessista ja kantelujen tarkoituksenmukaisen kanavan selvittämisestä on käyty keskusteluja ja selvitetään yhteistyötä toimialojen kanssa.

Viestintäkampanjan suunnittelu ja toteuttaminen monimuotoisesta Helsingistä ja helsinkiläisestä identiteetistä aloitettiin, mutta keskeytyi mm. korkeista kustannuksista johtuen. Kaupunki on ollut mukana Oikeusministeriön Olen antirasisti-kampanjassa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Toimenpide	Seuranta	Aikataulu	Vastuu
Lisätään opettajien tietoisuutta saamelaisista ja romaneista tiedottamalla aiheeseen liittyvästä materiaalista. Materiaalista tiedotetaan sähköpostilla ja intrassa ennen kansallispäiviä.		2020	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala » Hallinto- ja tuki palvelut » Kehittämispalvelut ja viestintäpalvelut
Järjestetään opettajille koulutus seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuudesta sateenkaarisensitiivisyyden lisäämiseksi.	Koulutus on järjestetty ja kehitetään sitä palautteen perusteella.	2020	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala » Hallinto- ja tuki palvelut » Kehittämispalvelut
Perustetaan asiantuntijaopettaja-verkostoon tasa-arvoja yhdenvertaisuustiimi.	Tiimi on perustettu ja arvioidaan vaikuttavuutta palautteen perusteella.	2020	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala » Hallinto- ja tuki palvelut » Kehittämispalvelut
Tarjotaan Helsingin kaupungin lukioiden yhteiseen kurssivalikoimaan ihmisoikeuksien peruskurssia.	Kurssi on tarjolla lukuvuonna 2021–2022; seurataan ilmoittautuneiden määrää.	2021	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala » Hallinto- ja tuki palvelut » Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelu kokonaisuus ja ruotsinkielisten palvelujen palvelukokonaisuus

Yleiskatsaus

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan toimenpiteistä kaksi katsottiin toteutuneeksi ja kaksi ei lainkaan toteutuneiksi. Toimenpiteiden toteutumiseen vaikutti merkittävästi se, miten toimenpiteet sulautuivat perusarkeen ja –käytänteisiin. Toimenpiteet, jotka edellyttivät uusia rakenteita tai toteutuksia reagoivat herkemmin esimerkiksi koronan aiheuttamaan kuormitukseen ja haasteisiin. Toimialalla pyrittiin vähentämään uutta toimintaa ja keskittymään perustehtävään, eikä lisäämään uusia kursseja ja koulutuksia. Toimialalla tullaan tulevaisuudessa rakentamaan suunnitelmat vahvemmin perustyöhön kiinni ja vahvistamaan työntekijöiden aktiivisuutta epäkohtiin tarttumisessa.

Toimenpiteiden toteuma

Toimialla on työstetty materiaalia romanikulttuurista opetuksen tueksi. Lisäksi romanien kansallispäivänä 8.4.2020 järjestettiin virtuaalitapahtuma, josta viestittiin sosiaalisessa mediassa. Saamelaisten kansallispäivänä 6.2.2020 oli uutinen Opehuoneessa otsikolla ”Vinkkejä saamelaisuuden huomioimiseen opetuksessa”. Lisäksi Helmessä oli uutinen ”Saamelaisuuden ja saamelaisten kansallispäivän huomioiminen päiväkodeissa ja kouluissa”. Saamen kielten viikolla 19.-25.10.2020 Opehuoneessa ja Helmessä jaettiin uutinen Materiaaleja ja vinkkejä saamen kielten viikolle.

Henkilöstöä on koulutettu varhaiskasvatuksessa mm. Väestöliiton Keho on leikki -koulutuksilla. Väestöliitolta saatiin paljon materiaalia, jota hyödynnettiin varhaiskasvatyksiköissä. Myös oppilas- ja opiskelijahuollolle järjestettiin koulutuksia. Lisäksi kaupunkitasoinen Helsinki Pride –järjestön asiantuntijoiden koulutus sateenkaariteemoista järjestettiin 26.8.2020 ja 2.6.2021.

Asiantuntijaopettajaverkoston toiminta on päättynyt 31.5.2021, tämän vuoksi tätä tiimiä ei ole voitu perustaa.

Ihmisoikeuksien peruskurssin suunnittelu ei käynnistynyt laisinkaan, koska lukioilla oli valtava kuormitus lukion opetussuunnitelman uudistuksissa ja ennen kaikkea koronasta aiheutuviin haasteisiin vastaamisessa (opiskelijoiden hyvinvointi- ja kuormitushaasteet).

Kaupunkiympäristön toimiala

Toimenpide	Seuranta	Aikataulu	Vastuu
Asiakaspalvelupisteiden muuttaminen esteettömiksi kaikilla toimialoilla.	Palvelukartasta saatavan raportin esteettömyyskorjauksista hyödyntäminen; esteettömyyskorjausten koordinointi ja käynnistäminen kaikilla toimialoilla.	2020–2021	Kaupunkiympäristön toimiala » Hallinto- ja tukipalvelut » Kehittämispalvelut » Toiminnan kehittäminen Yhteistyössä kaikkien toimi alojen edustajien kanssa Esteettömyystyöryhmä
Selvitetään, miten ihmisoikeuksien näkökulma sisältyy kaupunkiympäristön toimintaan.	Selvityksen pohjalta tehdään mahdolliset jatko-toimenpiteet kaupunkiympäristön toimialan palveluissa.	2020–2021	Kaupunkiympäristön toimiala, nimetään erillinen asiantuntijaryhmä laatimaan selvitystä
Maahanmuuttajataustaisten osallistuminen oman asuinympäristönsä kehittämiseen Helsingissä.	Vieraskielisten kaupunkilaisten osallistujamäärät toimialan alueellisissa asukastilaisuuksissa.	2020–2021	Kaupunkiympäristön toimiala » Hallinto- ja tukipalvelut » Viestintäpalvelut
Asuntorakentamista kehitysvammaisille.	Erytisasuminen, kehitysvammaiset henkilöt, asuntoaloitusten määrä (Facta-aloitukset).	2020–2021	Kaupunkiympäristön toimiala » Rakennukset ja yleiset alueet » Asuntotuotanto

Yleiskatsaus

Kaupunkiympäristön toimialalla kaikki neljä toimenpidettä katsottiin kokonaan tai osin toteutuneeksi. Toinen osin toteutuneista toimenpiteistä etenee suunnitelmakauden päättymisestä huolimatta ja toisen toimenpiteen eteneminen riippuu, kuinka Yhdenvertaisuuden tekijät -hankkeen tuotokset saadaan jalkautettua toimialalle. Koronapandemian todettiin vaikuttavan yhteen toimenpiteeseen.

Toimenpiteiden toteuma

Asiakaspisteiden muuttaminen esteettömiksi sisältyy esteettömyyslinjauksiin, eli raportointi tapahtuu sitä kautta. Toimenpide etenee, mutta kaupungin asiakaspisteiden määrä on niin suuri, ettei tavoitteen saavuttaminen tässä aikataulussa ole mahdollista. Palvelukartasta saatavan esteettömyystiedon

raportointia on kehitettävä kaikilla toimialoilla, tällä hetkellä esteettömien asiakaspisteiden määrää ei voida raportoida.

Kanslian hanke Drivers of Equality - Yhdenvertaisuustekijät -hanke selvittää ja ohjeistaa ihmisoikeuksien näkökulman sisällyttämisestä kaupunkiympäristön toimialaan. Hankkeessa on tulossa kolme raporttia (sidosryhmätyöpajareportti, asiantuntijahaastatteluraportti ja tutkimuskatsaus) sekä työkalu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi kaupunkisuunnittelussa. Jälkimmäisestä on hahmoteltu yleistä paperia, jonka sisältöä yksiköt voivat tarpeen mukaan huomioida omissa ohjeissaan ym. Kaupunkiympäristön toimiala osallistuu Drivers of Equality - Yhdenvertaisuustekijät -hankkeeseen. Hanke jatkuu vuoden 2021 loppuun.

Maahan muuttaneiden järjestöjen aloitteesta kehittämisen keskiöön nousi selkeän suomen kielen käyttö. Toiseksi pääkehittämiskohteeksi nousi se, että erilaisista taustoista tuleville kaupunkilaisille kerrotaan, että Helsingissä kaikki voivat kertoa avoimesti mielipiteensä ja osallistua. Osallistumisesta on tehty selkokielineen video, joka on nähtävillä YouTube-palvelussa. Poikkeustilanne on siirtänyt tilaisuudet verkkoon. Tilaisuuden infisivut ovat selkeät. Ne on kehitetty järjestöjen kanssa, jotta osallistumisesta on saatu helppoa ja helppoudesta on saatu hyvää palautetta. Selkeää suomen kielen koulutusta on järjestetty toimialan asiantuntijoille. Tallenteet ja materiaalit ovat käytettävissä intranetsivuilla. Intranetsivuilla on ohjeet ja esimerkkejä yhdenvertaisuuden huomioimisesta osallistumista järjestettäessä. Sivulla on myös tarkistuslista siitä, mitä tulee huomioida yhdenvertaisessa tilaisuudessa. Lisäksi Kerrokantasi -verkkokomentointi Stoan ja Puhoksen suunnitteluperiaatteista toteutettiin selkokielellä. Selkeäkieliset verkkokomentoinnit tulevat lisääntymään ja selkeäkieliseen viestintään tullaan jatkossakin panostamaan. Verkkotilaisuuksien vieraskielisten kaupunkilaisten osallistumista ei pystytä arvioimaan.

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjauksiin esitetty uusi linjaus: Helsingin kaupungin asuntoyhtiöiden yhteisten tilojen, sisäänkäyntien (kuten oven avaus, ulkoporras/luiska) ja piha-alueiden esteettömyyden taso selvitetään ja systematisoidaan esteettömyyspuutteiden korjaukset muutenkin kuin peruskorjausten yhteydessä. Seurantajaksolla kehitysvammaisille on valmistunut 20 asuntoa, rakenteilla 60 asuntoa sekä suunnitteluvaiheessa 55 asuntoa. Peruskorjausten yhteydessä kohteen esteettömyyttä parannetaan mahdollisuuksien mukaan.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Toimenpide	Seuranta	Aikataulu	Vastuu
Tehdään selvitys mahdollisuudesta ottaa käyttöön Kaikukortti, jonka tavoitteena on parantaa taloudellisesta tiukasta tilanteesta olevien ihmisten mahdollisuuksia osallistua kulttuurielämään ja harrastaa taiteen tekemistä.	Selvitys on laadittu.	2020	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala » Kulttuuri » Yleiset kulttuuripalvelut
Liikuntapalveluita ja sen toimipisteitä kehitetään helpommin saavutettaviksi asiakkaan kulttuuritaustasta ja toimintakyvystä riippumatta.	Tarkastelu- ja kehittämisprosessin läpikäyneiden liikuntatoimipaikkojen ja -palveluiden lukumäärä.	2020	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala » Liikunta » Liikuntaan aktivointi » Liikunnan edistämisyksikkö
Kehitetään palvelukohtaiset turvallisemman tilan periaatteet kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla.	Turvallisemman tilan periaatteita on otettu käyttöön ainakin yhdessä kulttuurikeskuksessa ja yhdessä liikuntapalvelussa.	2020–2021	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala » Hallinto- ja tukipalvelut » Kehittämispalvelut » Kehittämisyksikkö Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala » Liikuntapalvelut Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala » Kulttuuri » Yleiset kulttuuripalvelut
Määritellään ruotsinkielisen palvelutoiminnan yhteistyö- ja kehittämistarpeet.	Ruotsinkielisen palvelutoiminnan yhteistyö- ja kehittämistarpeet selvitetty	2021	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala » Hallinto- ja tukipalvelut » Kehittämispalvelut » Kehittämisyksikkö

Yleiskatsaus

Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalla kaikki toimenpiteet katsottiin kokonaan tai osin toteutuneeksi. Koronapandemia on vaikuttanut toimenpiteiden toteutukseen, mutta molemmat osin toteutuneet toimenpiteet on suunniteltu vietävän loppuun vuoden 2022 aikana.

Toimenpiteiden toteuma

Selvitys Kaikukortin käyttöönoton mahdollisuudesta on laadittu. Kaikukortin lisäksi selvityksessä huomioitiin myös LiiKu-tuki -malli. Helsingin tarpeisiin sosiaali- ja terveystoimialla kehitetty LiiKu-tuki ja kansallisesti levinnyt Kaikukortti ovat hyvin samankaltaisia tavoitteiltaan ja kohderyhmältään.

Selvityksen johtopäätöksenä esitetään, että Kaikukorttia ei toistaiseksi otettaisi käyttöön Helsingissä sen vaatimien suurten hallinnollisten resurssien vuoksi. Sen sijaan suositellaan jatkettavaksi LiiKu-tuen kehittämistä.

Hyvää palvelua kaikille – katseet liikuntatilojen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen -koulutus toteutettu maaliskuussa 2021. Koulutus antaa perustiedot esteettömien ja saavutettavien liikuntapalveluiden järjestämisestä sekä siitä, mistä saa lisätietoja aiheesta. Koulutus järjestettiin Teams-koulutuksina neljän hengen pienryhmissä (noin 15-20 hlö/ryhmä). Lisäksi liikuntapalveluissa suunniteltiin yhdenvertaisuuskoulutuskokonaisuus syksyllä 2021 omien arvojen ja ennakkoluulojen tunnistamiseen sekä erilaisten ihmisten kohtaamiseen työssä. Koulutus toteutetaan Liikuntaan aktivointi -palvelun osalta alkuvuodesta 2022. Koulutusten vaikuttavuuden varmistamiseksi ne halutaan järjestää ennen kaikkea lähikoulutuksia, joiden toteuttamista viivästäneet koronasulut Jakomäessä toteutettiin naisten uintivuorojen ennakkovarauspilotti syksyllä 2021. Asiakkaat varaavat ennakkoon lipun haluamalleen uintivuorolle ja näin varmistavat pääsynsä kyseiselle vuorolle. Toimintamalli poistaa uintivuoroille jonottamisen tarpeen, kun liput on varattu ennakkoon. Yrjönkadun uimahallissa on lipunostomahdollisuus ennakkoon halutulle ajankohdalle.

Turvallisemman tilan periaatteet tehdään Stoassa ja Yrjönkadun uimahallissa. Periaatteiden laatiminen on jo vireillä, mutta lähityöpajoja ei ole voitu järjestää koronan takia. Periaatteet ovat tekeillä myös kulttuurikeskus Caisassa. Lähityöpajat henkilöstölle ja kaupunkilaisten osallistaminen järjestetään syksyn ja talven aikana. Periaatteet tulevat olemaan valmiit alkuvuonna 2022

Selvitys Kuvan ruotsinkielisen palvelutoiminnan kehittämistarpeista on valmistunut 2021.

Sosiaali- ja terveystoimiala

Toimenpide	Seuranta	Aikataulu	Vastuu
Ruotsinkielisen työvoiman saatavuuden parantaminen ja henkilöstön kielitaidon vahvistaminen.	Ruotsinkielisten työtehtävien markkinoiminen sekä ruotsin kieleen tai ruotsinkielisiin palveluihin liittyviin koulutuksiin osallistuneiden määrä.	2020	Sosiaali- ja terveystoimiala » Hallinto » Henkilöstö- ja kehittämisspalvelut
Ruotsinkielisen asiakasviestinnän vahvistaminen.	Tuotettujen sisältöjen määrä vuosittain.	2020–2021	Sosiaali- ja terveystoimiala » Hallinto » Viestintäpalvelut
Kartoitetaan tulkkaukspalvelujen saatavuutta ja laatua sekä kehitetään tulkkaukspalveluiden käytön osaamista.	Kartoitetaan henkilöstön kokemuksia tulkkaukspalvelujen käytöstä kyselyn avulla vuoden 2020 alussa ja vuoden 2021 lopussa.	2020–2021	Sosiaali- ja terveystoimiala » Hallinto » Viestintäpalvelut » Osallisuus ja vuorovaikutus
Lisätään normitietoista seksuaaliterveysosaamista henkilökunnan keskuudessa.	Järjestetään koulutus seksuaaliterveyshoitajille; selvitetään kyselyn avulla seksuaaliterveyshoitajien tarpeita.	2021	Sosiaali- ja terveystoimiala » Hallinto » Viestintäpalvelut » Osallisuus ja vuorovaikutus

Yleiskatsaus

Koronapandemialla vaikutti erityisesti sosiaali- ja terveystoimialan toimintaan ja siten myös toimenpiteiden toteutumiseen. Kuitenkin vain yksi toimenpiteistä katsottiin ei lainkaan toteutuneeksi. Tulkkaukspalveluiden osalta pandemia vaikutti mobiili- ja puhelintulkkausten tarpeen lisääntymiseen ja sitä kautta kyseisiä palveluita oli tarve myös kehittää. Ruotsinkielisten palveluiden kehittämistä tehdään toimialalla monin tavoin ja se on osa pysyvää toimintaa.

Toimenpiteiden toteuma

Haasteena toiminnan resursoinnissa, jatkuvuudessa ja kehittämisessä on vaikeus rekrytoida kielitaitoista henkilöstöä. Rekrytointipalveluihin saatiin uusi ruotsinkielisen rekrytointikonsultin vakanssi ja joulukuusta 2019 alkaen ruotsinkielisiin rekrytointeihin paneutuneen rekrytointikonsultin tehtävänä on ollut keskittyä ruotsinkielisen henkilöstöhankinnan erityiskysymyksiin. Lisäksi sosiaali- ja terveystoimialalla huolehditaan vetovoimaisuuden ylläpitämisestä ja kiinnitetään huomiota työnantajakuvan kirkastamiseen. Rekrytoinnin ruotsinkielistä näkyvyyttä on edistetty laajasti mm. sosiaalisen median kautta ja Töihin soteen -sivuilla. Toimialalla tehdään esimerkiksi ruotsinkielisiä rekrytointivideoita, joilla voi markkinoida sosiaali- ja terveysalan työmahdollisuuksia. Oppilaitosyhteistyötä ruotsinkielisten oppilaitosten kanssa on tiivistetty. Toimiala tarjoaa eri alojen ruotsinkielisille opiskelijoille muun muassa harjoittelupaikkoja ja opinnäytetöiden toteuttamismahdollisuuksia.

Pandemian takia kielikoulutukset jouduttiin keskeyttämään ja työntekijät eivät välttämättä ole päässeet osallistumaan tänäkään vuonna pandemian hoidon takia kielikursseille entiseen tapaan. Sosiaali- ja terveystoimen voimavara on ammattitaitoinen henkilöstö, joka palvelee kuntalaisia niin suomen kuin ruotsin kielellä. Kehittämällä ruotsin kielen osaamista myös kielikoulutusten avulla, pystytään parantamaan samalla hoitotyön ja sosiaalihuollon laatua sekä asiakaskokemusta. Sosiaali- ja terveystoimi tarjoaa henkilöstölleen ruotsin kielen koulutusta, jonka tarkoituksena on vahvistaa työssä tarvittavaa kielitaitoa. Toimialalla kannustetaan kielitaidon kehittämiseen, ruotsin kielen käyttämiseen sekä kaksikielisen toimintakulttuurin vahvistamiseen. Valitettavasti pandemia vaikutti kielikurssien järjestämiseen. Keväällä 2020 oli tarjonnassa kaksi ruotsin kielen peruskurssia, toinen sosiaalihuoltoon ja toinen terveydenhuoltoon. Koronan takia niistä ehdittiin pitää noin kaksi kolmasosaa, kunnes ne keskeytettiin. Myöhemmin järjestettiin vastaavat kurssit uudestaan. Lisäksi on pidetty ruotsin kieliklinikoita tukemaan ruotsinkielisen asiakkaan kohtaamista puhelimitse. Keväällä 2020 ehdittiin ennen koronaa pitämään vain yksi kieliklinikka. Tänä vuonna kielikoulutukset ovat normalisoituneet.

Asiakasviestintää on vahvistettu tavoitteen mukaisesti: Ruotsinkielisten palvelujen näkyvyyttä on lisätty eri viestintäkanavissa, kuten verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Ruotsinkielisille asukkaille tarjotaan kaikki viestinnän tuottama materiaali, kuten asiakastiedotteet, verkkouutiset ja esitteet ruotsin kielellä. Toimialalla on käytössä oma kokopäiväinen ruotsinkielinen viestintäasiantuntija sekä ruotsin kielenkääntäjä ja lisäksi on mahdollista ostaa käännöspalveluja kaupungin kilpailuttamilta käännöstoimistoilta. Sosiaali- ja terveystoimen viestintäyksikkö keskittyy edelleen pitkälti koronaviestintään, mikä tapahtuu myös ruotsin kielellä. Tietenkin muita akutteja viestintäsivustoja tuotetaan ruotsiksi. Määrällisesti sisältöjä on ollut korona-aikana paljon, myös ruotsiksi. Lisäksi Hel.fi-uudistuksen suunnittelussa ruotsinkieliset verkkosivut on huomioitu ajantasaisina yhtä aikaa suomenkielisten sivujen kanssa.

Vuoden 2020 keväällä alkoi koronapandemia ja Soten henkilökunta siirtyi tartuntataudin torjuntaan ja – hoitoon. Henkilöstön kokemuksia tulkkauspalveluista koskevan kyselyn toteuttaminen ei ollut mahdollista. Silloisen A-tulkkeskuksen kanssa toteutettiin kuitenkin sisäinen arviointi, jossa selvitettiin missä laajuudessa Soten palveluissa käytetään tulkkia, jotta nykytilaa pystyttiin arvioimaan. Viimeisin tulkin käytön koulutus toteutettiin alkuvuodesta 2020 ja nyt on palattu normaaliin, eli koulutuksia on säännöllisesti. Henkilöstökysely osallisuuden nykytilasta toteutettiin toimialalla lokakuussa 2021 ja osana sitä selvitettiin tulkin käyttöä, eli jälkimmäinen kysely toteutui. Toimintaympäristöstä se verran, että tulkkauspalveluissa on tapahtunut myös muutos A-tulkkeskuksen muuttuessa Tulkäksi. Korona-aikana erityisesti mobiilitulkkaukset ja puhelintulkkaukset ottivat isoja harppauksia eteenpäin ja oppimiskokemukset ovat olleet hyviä.

Sotessa toimii seksuaaliterapeuttien ja seksuaalineuvojien verkosto Sotex ja sekä koulutus että kysely oli tarkoitus suunnata heille ammattitaidon ja osaamisen vahvistamiseksi. Toimenpiteitä ei voitu toteuttaa, koska verkoston työntekijöistä valtaosa on terveydenhoitajia perustehtävältään ja koronan vuoksi he tekivät tartuntatautityötä ja tarpeen mukaista työtä terveysasemilla ja muissa palveluissa.

Helsinki

Toimenpiteiden toteutumista koskevien tietojen kokoamisesta arviointia varten vastasivat seuraavat henkilöt:

KANSLIAN tiedot ja arviointiraportin koostaminen – suunnittelija Anni Salla

KASKO – pedagoginen asiantuntija Heidi Halkilahti

KYMP – yleiskaavasunnittelija Satu Tarula

KUVA – kehittämisasiantuntija Tiina Larva

SOTE – erityissuunnittelija Pirkko Excell ja yksikön päällikkö Ulla Tyyskä

Helsingin kaupunki
Kaupunginkanslia

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1641

www.hel.fi